

niet anders dan ten volle de woorden onderschrijven waarmede Prof. RAYMOND dit werk bij de Académie de médecine heeft ingeleid, toen hij zeide: „Les médecins trouveront dans ce nouveau volume, écrit avec un véritable talent, des données fort justes pour diriger et conseiller des malades de plus en plus nombreux et, généralement, fort mal guidés.”

Amsterdam, 15 Februari 1902.

Dr. STEPHAN.

INGEZONDEN.

Geachte Redactie!

De Heer VAN EDEN verwondert zich, dat ik reeds de debatten opende over het voorstel Friesland (B). Het komt mij voor, dat een schriftelijk debat alleen nut kan hebben, vóórdát de voorstellen in de Afdeelingsvergaderingen worden besproken. Vandaar mijn spoedig openen van het debat in het *Tijdschrift*.

De Heer VAN EDEN zegt met andere woorden nog eens, wat het voorstel bedoelt, en voegt er de reden, waarom het voorstel is ingediend, aan toe. Maar overtuigd ben ik nu nog evenmin.

Ik ga een stap verder: Er zijn zeer velen, die nooit een academische opleiding hebben gehad en toch aanspraak kunnen maken op den naam van wetenschappelijk ontwikkelde menschen, die zeer goed in staat zijn, om zelfs zonder hooggeleerde leiding, een zelfstandig wetenschappelijk onderzoek in te stellen op eenig gebied. Volgens onze wet op het Hooger Onderwijs kunnen zij echter de vruchten van zoodanig onderzoek niet gebruiken om er een doctors-titel mede te verwerven, zonder de daarvoor vereischte examina te hebben afgelegd. Die eisch stellen ook de buitenlandsche universiteiten, zij het dan dat die examina soms wat heel gemakkelijk worden ingericht.

Nu wil het voorstel Friesland wetswijziging, die volstrekt niet zoo eenvoudig is, als de Heer VAN EDEN het voorstelt, maar het beginsel van onze wet op het Hooger Onderwijs zou aantasten.

Apothekers, bezitters van middelbare akten, enz. zouden dan met meer of minder recht hetzelfde kunnen vragen.

Zou het niet eenvoudiger zijn, om de bezitters van het diploma eindexamen H. B. S. toe te laten tot de studie in de geneeskunde, en desnoods als overgangsmaatregel degenen, die het tweede natuurkundig examen achter den rug hebben, vrij te stellen van het candidaatsexamen, de artsen ook van het doctoraalexamen. Ik zou tegen deze wijziging zijn en iets anders eischen, maar wil men gelijkstelling van eindexamen H. B. S. en gymnasium, want, hoewel de Heer VAN EDEN beweert, dat dit er niets mede te maken heeft, daarop komt ten slotte de kwestie neer, laat dan dat wet worden, en laat het artsdiploma er buiten blijven. Wordt het voorstel wet, dan zal

een leerling van het gymnasium naar believen propaedeutisch- of eerste natuurkundig examen kunnen afleggen, zonder eenig nadeel.

Ik zou aanneming van het voorstel verderfelijk achten, niet omdat ik de bezitters van den artstitel het recht om te promoveeren niet gun, maar omdat het in onze wet op het Hooger Onderwijs niet past. Ik ben overtuigd, dat wij met een dergelijk verzoek aan de Regeering nooit iets zullen kunnen bereiken. Het voorstel is volstrekt niet eenvoudig, maar integendeel van zeer ingrijpenden aard.

Onder dankzegging voor de verleende plaatsruimte
Stiens, 22 April 1902.

Uw Dw. Dr.
Dr. L. DE JAGER,

Geachte Redactie,

Vergun mij een kort wederwoord op het ingezonden stuk van collega DE HAAN in het laatste nummer van dit *Tijdschrift* (blz. 1011).

Natuurlijk zal ik niet alle, reeds sedert 30 jaren, telkens door mij te berde gebrachte argumenten vóór de oprichting van een leerstoel in tropische geneeskunde opnieuw aanvoeren. Bovendien zijn de omstandigheden veranderd. Met den geachten Directeur van het Geneeskundig Laboratorium, die aan het hoofd staat van den Cursus in tropische ziekten te Weltevreden, ben ik het eens, *dat men tropische geneeskunde alleen in de tropen leert*. Tot het vormen van artsen voor de tropen is dus de cursus geheel op zijn plaats, en ik heb aan de oprichting daarvan medegewerkt, zooveel in mijn vermogen was. Maar, toen ik mij aansloot bij hen, die de oprichting van dien cursus aan de Regeering vroegen, behield ik toch de overtuiging, dat een vertegenwoordiging der tropische geneeskunde, in uitgebreiden zin, aan een onzer universiteiten noodig was en nam mij voor te blijven aandringen op de stichting daarvan.

Collega DE HAAN vergist zich werkelijk in de meening, dat ik nu eerst begonnen ben het *frappez fort* toe tē passen. Reeds in 1889 heb ik ongeveer dezelfde uitdrukkingen gebruikt en de oprichting van zulk een leerstoel een groote plicht van Nederland genoemd (*Opleiding van geneeskundigen voor Ned. Indië*, Leiden, BLANKENBERG & Co., blz. 2). En ik zal niet de vele geschriften aanhalen, waarin ik mededeelde schaamte te hebben gevoeld voor Nederland, als mij door buitenlandsche collega's gevraagd werd aan welke universiteit de Indische geneeskunde was vertegenwoordigd en het antwoord moest luiden: *nergens!*

Ons land behoort, naar mijn overtuiging, zulk een leerstoel te bezitten. Niet om praktische artsen voor de koloniën te vormen; die vakopleiding kan gevoegelijk aan den Cursus te Weltevreden geschieden en is een groote steun ter verdere ontwikkeling, (zie het slot der openingsrede voor dien Cursus door KIEWIET DE JONGE in *Gen. Tijdschr. v. N. I.*, XLI, 340), maar wel om die wetenschap niet steeds bijna geheel te doen negeeren. „Het onderwijs „in de hoofdzaken (kennis van klimaat, land en volk, de hygiëne, de in- „landsche genees- en verbandmiddelen, de vergiften, de staatsgeneeskunde